

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”
(для молодших спеціалістів)

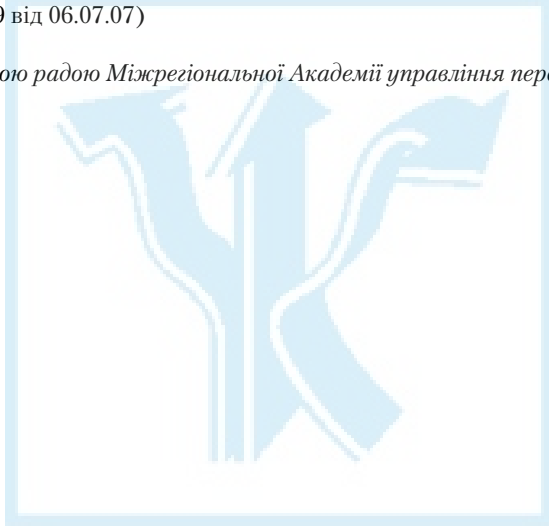
МАУП

Київ 2008

Підготовлено викладачем *В. М. Микитенко*

Затверджено на засіданні циклової комісії менеджменту (організація виробництва) Деснянського економіко-правового технікуму при МАУП (протокол № 9 від 06.07.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Микитенко В. М. Навчальна програма дисципліни “Економічна теорія” (для молодших спеціалістів). – К.: МАУП, 2008. – 26 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Економічна теорія”, плани семінарських занять, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Економічна теорія” базується на основі узагальнення фундаментальних знань світової економічної думки і практики, висвітлює такі питання, як моделі суспільного розвитку, система відносин власності, виникнення та значення грошей в товарному виробництві, форми суспільного виробництва, економічні системи, власність, ринок, економічна динаміка, кон’юнктура, конкуренція, державне регулювання економіки, циклічні процеси коливання економіки, підприємництво та ін.

Мета навчальної дисципліни — ознайомити студентів з основними поняттями сучасної економіки, із поведінкою господарських суб’єктів у ринкових умовах, навчити практично застосовувати здобуті знання, приймати оптимальні господарські рішення в умовах обмежених виробничих ресурсів. Під час вивчення дисципліни значна увага приділяється розкриттю категорій товарного виробництва і ринку, закономірностей функціонування фінансово-кредитної системи, розглядається теорія фірми, поведінка господарюючих суб’єктів в умовах конкуренції. Окремі модулі присвячені вивченню міжнародної економіки, її тенденцій та закономірностей, інтеграції України у світове господарство.

Завдання дисципліни: вивчення функціонування ринкового господарства та обґрунтування вибору суб’єктами ринку способів оптимального використання обмежених ресурсів з метою задоволення потреб індивіда та суспільства на мікро- та макрорівні.

Змістові модулі. Зміст дисципліни складається з п’яти органічно пов’язаних між собою модулів. У першому модулі розглядається предмет, цілі та функції економічної теорії, економічні системи суспільства, форми організації суспільного виробництва, виникнення та функції грошей. У другому — ринкова економіка та механізм її функціонування. У третьому — основи теорії поведінки споживача та теорія фірми. У четвертому — функціонування національної економіки. У п’ятому — тенденції сучасного світового господарства.

Міжпредметні зв’язки. “Економічна теорія” є джерелом фактичного матеріалу і основою для всіх економічних наук: “Макро-економіка”, “Мікроекономіка”, “Організація виробництва”, “Основи управління бізнесом”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг” та ін. Цим визначається її місце і роль у процесі навчання не лише економістів, а й спеціалістів інших профільованих спеціальностей.

Програма допоможе майбутнім спеціалістам краще і ефективніше реалізувати свої знання. Засвоївши економічну теорію, студенти краще орієнтуватимуться не тільки в економічному просторі, а і у виборі місця майбутньої роботи, зможуть повніше реалізувати свої здібності, ефективніше використати здобуті знання для особистого розвитку та на користь державі.

Студенти повинні

знати:

- проблеми ринкової економіки, закономірності її розвитку, суперечності, методи регулювання;
- принципи раціонального поведіння господарських суб'єктів на ринку;
- термінологію і основні методи економічного аналізу на мікрота макrorівні;

уміти:

- застосовувати методи економічних досліджень для аналізу ефективності функціонування різних економічних систем, їх підсистем та окремих елементів;
- самостійно виконувати економічні розрахунки, пов'язані з обґрунтуванням раціонального поведіння суб'єктів ринку;

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Загальні засади економічного розвитку суспільства і формування ринку
1	Предмет і особливості курсу
2	Зміст економічної діяльності суспільства і проблема економічного вибору
3	Економічні системи суспільства
4	Форми організації суспільного виробництва. Гроші
	Змістовий модуль II. Функціонування ринкової економіки
5	Ринок як форма організації суспільного виробництва
6	Механізм функціонування ринкової економіки

1	2
7 8 9 10 11	Змістовий модуль III. Мікроекономіка: основи аналізу ринкової поведінки Основи теорії поведінки споживача Підприємництво і підприємство (фірма) Витрати виробництва та формування прибутку Особливості поведінки підприємств та формування прибутку залежно від виду конкуренції Підприємство на ринку факторів виробництва
12 13 14 15 16 17	Змістовий модуль IV. Макроекономіка: функціонування національної економіки Національна економіка та її основні макроекономічні показники Макроекономічний механізм ринкової рівноваги Макроекономічна нестабільність: цикли, безробіття, інфляція Макроекономічне регулювання ринкової економіки Економічна політика держави Економічне зростання та соціальна політика держави
18 19 20	Змістовий модуль V. Сучасне світове господарство Формування та закономірності розвитку міжнародної економіки Світова валютно-кредитна система Глобальні проблеми міжнародної економіки
Разом годин: 108	

МАУП

ЗМІСТ
дисципліни
“ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”

Змістовий модуль I. Загальні засади економічного розвитку суспільства і формування ринку

Тема 1. Предмет і особливості курсу

Об’єкт економічної теорії та її предмет. Різні методологічні підходи до предмета економічної теорії. Позитивна і нормативна економіка.

Методи дослідження об’єкта економічної теорії. Метод наукової абстракції. Індукція, Дедукція. Гіпотеза. Кореляція. Моделювання. Експеримент.

Економічні категорії та закони, їх класифікація. Функції економічної теорії: теоретико-пізнавальна, світоглядна, методологічна, практична. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Роль економічної теорії у здійсненні суспільно-економічних перетворень в Україні.

Література [6; 21; 29–31; 42; 49; 50]

Тема 2. Зміст економічної діяльності суспільства і проблема економічного вибору

Загальні проблеми економіки. Потреби як спонукальний мотив економічної діяльності людей. Закон зростання потреб.

Безмежність потреб та обмеженість ресурсів — центральна проблема економіки. Класифікація економічних ресурсів. Виробництво і фактори економічної діяльності.

Суспільний продукт — кінцевий результат економічної діяльності і основне джерело задоволення потреб людини. Кругообіг продуктів і ресурсів в економіці.

Технологічні можливості суспільства. Альтернативні витрати економічного вибору. Ефективність виробництва.

Література [6; 7; 12; 21; 29–31; 42; 49; 50; 56]

Тема 3. Економічні системи суспільства

Зміст економічної системи. Суспільне виробництво як основа економічної системи. Продуктивні сили суспільства.

Система виробничих відносин. Організаційно-економічні та соціально-економічні відносини.

Власність та її роль в економічній системі. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види, форми власності та їх взаємодія. Приватна, колективна, корпоративна, комунальна, державна власність. Інтелектуальна власність. Сучасні тенденції розвитку форм власності.

Типи економічних систем. Колишні економічні системи. Командно-адміністративна, ринкова, змішана економічна система. Проблеми економічного вибору в різних економічних системах.

Література [3; 7; 10; 30; 54; 55]

Тема 4. Форми організації суспільного виробництва. Гроші

Загальні форми економічних зв'язків і виробництва. Натуральне виробництво, його характеристика. Товарне виробництво його види і етапи розвитку. Суперечності товарного виробництва. Товар і його властивості.

Форми вартості. Теорії вартості: трудова вартість, попиту, пропозиції, граничної корисності, альтернативної вартості.

Гроші в системі товарних відносин. Коротка історія розвитку грошей. Функції грошей. Грошові системи та їх еволюція. Демонетизація золота. Види грошей: товарні, символічні (паперові), кредитні. Кількісне визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обміну.

Література [6; 7; 9; 11; 20; 44; 54]

Змістовий модуль II. Функціонування ринкової економіки

Тема 5. Ринок як форма організації суспільного виробництва

Зміст, об'єктивні передумови формування та функції ринку. Принципи ринкової економіки. Структура ринку. Види ринків. Основні моделі ринку.

Поняття інфраструктури ринку. Інфраструктура товарного ринку. Товарна біржа, її мета, функції, види угод. Фондова біржа. Види операцій на фондовій біржі. Ринок праці. Банки. Аукціони. Юридичні контори.

Література [22; 30; 35; 38; 41]

Тема 6. Механізм функціонування ринкової економіки

Закони попиту та пропозиції — основні закони функціонування ринкової економіки.

Попит. Залежність між ціною і величиною попиту. Закон попиту. Крива попиту. Індивідуальний і ринковий попит. Еластичність попиту. Коефіцієнти еластичності.

Пропозиція. Закон пропозиції. Зміни величини пропозиції, чинники.

Діалектична залежність попиту та пропозиції. Рівноважна ціна. Ціна в ринковій економіці, її види та функції. Чинники, що впливають на ціни. Вибір методу ціноутворення на практиці.

Конкуренція та її роль у ринковій економіці. Конкуренція продавців, покупців. Закон конкуренції, економічна основа та механізм.

Типи конкуренції. Методи і способи конкурентної боротьби. Нецінова конкуренція.

Суперечності ринкової економіки. Монополія як антипод конкуренції. Антимоніопольне законодавство.

Недоліки та переваги ринкового механізму. Кейнсіанський та монетарний підходи до економічної ролі держави в ринковій економіці.

Література [23; 24; 28; 31; 33; 35; 36; 51]

Змістовий модуль III. Мікроекономіка: основи аналізу ринкової поведінки

Тема 7. Основи теорії поведінки споживача

Поняття блага. Корисність блага. Загальна і гранична корисність. Споживчий вибір і бюджетні обмеження. Аналіз поведінки споживача.

Закон спадної граничної корисності блага.

Концепція кривих байдужості і поведінка споживача. Крива байдужості, її суть і побудова. Карта кривих байдужості. Поняття лінії бюджету, її побудова. Крива байдужості і стан рівноваги споживача. Аналіз кривих байдужості й ефекти доходу та заміщення.

Література [30; 33; 36]

Тема 8. Підприємництво і підприємство (фірма)

Суть, умови, види, принципи підприємницької діяльності. Класифікація підприємств за типом власності, розмірами, сферами діяльності. Менеджмент та маркетинг в підприємницькій діяльності.

Література [7; 22; 30; 35; 48]

Тема 9. Витрати виробництва та формування прибутку

Фонди підприємства. Суть, види, структура витрат підприємства. Валовий дохід та формування прибутку підприємства. Показники ефективності. Рентабельність. Ліквідність.

Література [35; 38]

Тема 10. Особливості поведінки підприємств та формування прибутку залежно від виду конкуренції

Характерні риси поведінки підприємства в умовах досконалої конкуренції. Підприємство-монополіст. Цінова дискримінація. Стратегія підприємства на ринку монополістичної конкуренції. Основні ознаки та причини існування олігополії. Картелі.

Література [35; 41; 53]

Тема 11. Підприємство на ринку факторів виробництва

Ринок факторів виробництва. Характеристика ринку праці, поведінка підприємства на ринку праці. Визначення заробітної плати в умовах функціонування ринку праці. Ринок капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу. Ринок природних ресурсів. Ринок землі. Види земельної ренти. Ціна землі.

Література [7; 31; 41; 50; 53]

Змістовий модуль IV. Макроекономіка: функціонування національної економіки

Тема 12. Національна економіка та її основні макроекономічні показники

Національна економіка як продукт історичного розвитку: сутність, особливості. Поняття економіки як цілого. Загальна модель функціонування економіки, кругообіг ресурсів, продуктів, доходів. Необхідність агрегування економічних показників. Суспільний про-

дукт та його вартісний склад. Проблема “подвійного рахунка”. Система національних рахунків.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) та методи його обчислення: за доходами, за витратами та виробничий. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Валовий національний продукт (ВНП). Поняття резиденти, нерезиденти. Роль макроекономічних показників для продуктивного розвитку держави.

Література [23–26; 37; 53]

Тема 13. Макроекономічний механізм ринкової рівноваги

Визначення та модель сукупного попиту та сукупної пропозиції. Чинники, що впливають на зміну сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель ринкової рівноваги “сукупний попит – сукупна пропозиція”.

Споживання та заощадження: динаміка, чинники, що її визначають. Значення для економіки споживання та заощадження.

Поняття інвестицій. Спонукальні мотиви інвестиції: очікувана норма прибутку, процентна ставка.

Література [23–26; 37; 7]

Тема 14. Макроекономічна нестабільність: цикли, безробіття, інфляція

Економічний цикл та його фази. Сукупність зовнішніх і внутрішніх причин циклу. Особливості сучасних циклів. Форми прояву економічних коливань.

Безробіття як соціально-економічне явище. Сутність, причини виникнення, види безробіття. Обчислення рівня безробіття та рівня зайнятості. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена. Регулювання безробіття. Особливості безробіття в Україні.

Інфляція, її види, причини виникнення, вплив на економіку. Вимірювання інфляції. Наслідки інфляції, регулювання інфляції. Крива Філіпса. Динаміка та методи регулювання інфляції в Україні.

Література [1; 24–26; 37; 41]

Тема 15. Макроекономічне регулювання ринкової економіки

Необхідність державного регулювання ринкової економіки. Форми втручання держави в ринковий механізм.

Класична, кейнсіанська, монетариська теорії макрорегулювання. Економічні інструменти та важелі впливу держави на ринкову економіку.

Література [23; 28; 34; 41; 50; 53]

Тема 16. Економічна політика держави

Механізм грошово-кредитного регулювання. Структура сучасної кредитної системи. Центральний банк, його функції, установи. Комерційні банки. Норма обов'язкового резерву. Облікова ставка. Формування банківської системи в Україні.

Ринок цінних паперів. Види цінних паперів: акції, облігації, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати, векселі, депозитні сертифікати, чек. Операції, здійснювані на фондовій біржі.

Фінансовий ринок, його структура. Фіскальна політика держави. Суть фінансів та їх роль в ринковій економіці.

Державний бюджет. Доходи, видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит. Державний борг та шляхи його погашення.

Податкова система та податкова політика держави. Види податків. Крива Лаффера.

Зовнішньоекономічна політика держави.

Література [23; 28; 34; 41; 50; 53]

Тема 17. Економічне зростання та соціальна політика держави

Економічне зростання та його типи. Фактори економічного зростання. Екстенсивне та інтенсивне економічне зростання. Показники економічного зростання.

Соціальний прогрес, зміст, критерії, показники. Напрями соціального прогресу. Удосконалення умов трудової діяльності. Зміна ролі людини у виробництві.

Рівень життя та його показники. Розподіл доходів. Крива Лоренса. Причини нерівності доходів.

Соціальна політика держави. Державне регулювання зайнятості. Інфляція доходів населення та антиінфляційні заходи. Система соціального захисту населення.

Література [16, 17, 27, 28, 34]

Змістовий модуль V. Сучасне світове господарство

Тема 18. Формування та закономірності розвитку міжнародної економіки.

Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Міжнародна спеціалізація та кооперація. Економічний фундамент торгівлі: ресурси, ефективність виробництва, технологій. Абсолютні переваги, відносні переваги. “Трудомісткі”, “землеємні”, капіталомістські товари. Етапи розвитку світового господарства. Структура її сучасного світового господарства. Європейський союз, країни “Великої вісімки”, МВФ, офіційні резерви, валютна інтервенція, протекціонізм. Діяльність транснаціональних (ТНК) компаній.

Міжнародна торгівля: форми, структура, напрямки. Регулювання міжнародної торгівлі. ВТО, торговий дефіцит, демпінг. Торгові бар’єри: фіскальне, протекціоністське мито, імпорتنі квоти, нетарифні бар’єри (система ліцензування, стандарти, добровільні експортні обмеження та ін.)

Основні форми міжнародних економічних відносин. Міграція капіталу, робочої сили. Причини, суть, соціально-економічні наслідки.

Література [2; 13–15; 22; 33; 40; 43]

Тема 19. Світова валютно-кредитна система

Етапи розвитку світової валютно-кредитної системи. Валютний ринок і валютне регулювання. Фінансування міжнародної торгівлі. Платіжний баланс країни. Гнучкі валютні курси. Міжнародні системи валютних курсів (золотий стандарт: фіксовані валютні курси, Бреттон-вудська система. Діюча система: керовані коливання. Міжнародні валютно-фінансові організації. Торгівельні дефіцити та їх причини.

Література [2; 13–15; 22; 33; 40; 43]

Тема 20. Глобальні проблеми міжнародної економіки

Причини виникнення, суть глобальних проблем, напрямки вирішення. Основні глобальні проблеми сучасності, їх класифікація.

Антитрестовське законодавство та регулювання.

Сільське господарство: економічні та політичні аспекти.

Нерівність в розподіленні доходу та бідність.

Інститути та проблеми ринку праці: профсоюзи, дискримінація, імміграція. Економіка охорони здоров'я.

Тенденції інтеграції економіки України у світову економіку.

Література [15; 31; 33; 36; 40; 41]

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНИТЬ

Змістовий модуль I. Загальні засади економічного розвитку суспільства і формування ринку

Семінарське заняття 1. Предмет і особливості курсу економічної теорії

1. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
2. Предмет і об'єкт економічної теорії.
3. Сучасні економічні теорії.
4. Розвиток економічної думки в Україні.
5. Методи пізнання економічних процесів та явищ.
6. Економічні категорії і закони.
7. Значення економічної теорії у здійсненні суспільно-економічних перетворень в Україні.

Література [6; 21; 29–31; 42; 49; 50]

Семінарське заняття 2. Зміст економічної діяльності суспільства і проблема економічного вибору

1. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Економічний закон зростання потреб.
2. Економічні інтереси: суть, суб'єкти, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів.
3. Сутність, структура та фактори суспільного виробництва.
4. Еволюція технологічних способів виробництва.
5. Продукт як результат втілення факторів виробництва. Ефективність виробництва.
6. Власність, її суть і місце в економічній системі.
7. Типи, форми, види власності.
8. Трансформація відносин власності в Україні. Роздержавлення та приватизація: суть, принципи, напрямки.

Література [6; 7; 12; 21; 29–31; 42; 49; 50; 56]

Семінарське заняття 3. Форми організації суспільного виробництва. Гроші

1. Форми організації суспільного виробництва: натуральна і товарна.
2. Товар і його властивості.
3. Альтернативні теорії вартості. Закон вартості.
4. Виникнення, суть та види грошей.
5. Історія грошей в Україні.
6. Функції грошей та їх еволюція.
7. Грошовий обіг та його закони.

Література [6; 7; 9; 11; 20; 44; 54]

Змістовий модуль II. Функціонування ринкової економіки

Семінарське заняття 4. Ринок як форма організації суспільного виробництва

1. Суть та структура економічної системи. Характеристика основних типів економічних систем.
2. Економічні умови виникнення й ефективного функціонування ринку.
3. Сутність ринку, його структура та критерії розмежування.
4. Поняття ринкової інфраструктури, її елементи.
5. Товарні та фондові біржі.
6. Банки у ринковій економіці.
7. Інфраструктура ринку праці.

Література [22; 30; 35; 38; 41]

Семінарське заняття 5. Механізм функціонування ринкової економіки

1. Суть попиту і фактори, що впливають на нього. Закон і крива попиту.
2. Пропозиція і чинники, що її визначають. Закон і крива пропозиції.
3. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
4. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринкової економіки. Типи конкуренції. Методи та способи конкурентної боротьби.
5. Суперечності ринкової економіки. Монополія. Антимонопольне законодавство.
6. Роль і місце держави в ринковій економіці.

Література [23; 24; 28; 31; 33; 35; 36; 51]

Змістовий модуль III. Мікроекономіка: основи аналізу ринкової поведінки

Семінарське заняття 6. Основи теорії поведінки споживача. Підприємництво

1. Поняття блага. Корисність блага. Закон спадної граничної корисності блага.
2. Концепція кривих байдужості та поведінка споживача.
3. Суть, умови та види підприємницької діяльності.
4. Менеджмент та маркетинг у підприємницькій діяльності.

Література [24; 26; 37; 38; 41]

Семінарське заняття 7. Підприємство (фірма) в системі підприємницької діяльності. Витрати виробництва та формування прибутку

1. Суть, функції та принципи діяльності підприємств,
2. Класифікація підприємств за власністю, розмірами, сферами діяльності.
3. Фонди підприємств.
4. Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності.
5. Суть, види, структура витрат підприємства.
6. Валовий дохід і прибуток підприємства. Рентабельність.

Література [35; 38]

Семінарське заняття 8. Особливості поведінки підприємств і формування ціни залежно від моделі ринку

1. Характерні риси поведінки підприємств в умовах досконалої конкуренції.
2. Визначення монопольної ціни. Цінова дискримінація.
3. Стратегія підприємства на ринку монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція.
4. Основні ознаки та причини існування олігополії. Картелі.

Література [30; 33; 36]

Семінарське заняття 9. Підприємство на ринку факторів виробництва

1. Ринки факторів виробництва та розподіл факторних доходів.

2. Характеристика ринку праці. Поведінка підприємства на ринку праці.
3. Визначення заробітної плати в умовах функціонування ринку праці.
4. Ринок капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.
5. Ринок природних ресурсів. Види земельної ренти. Ціна землі.

Література [23–25; 31; 35]

Змістовий модуль IV. Макроекономіка: функціонування національної економіки

Семінарське заняття 10. Національна економіка та її основні показники

1. Поняття економіки як цілого. Макроекономічні явища та цілі.
2. Модель кругообігу ресурсів, продуктів, доходів.
3. Суспільний продукт. Проблема подвійного рахунка.
4. ВВП, його структура та способи вимірювання.
5. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП.
6. Модель макроекономічної рівноваги.
7. Сукупний попит і його детермінанти.
8. Сукупне пропонування. Крива та чинники її зміщення.

Література [26; 30; 35; 37]

Семінарське заняття 11. Макроекономічна нестабільність: цикли безробіття, інфляція

1. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки.
2. Економічний цикл і його фази. Теорії циклів.
3. Безробіття, його види і соціально-економічні наслідки.
4. Інфляція. Характеристика помірної, галопуючої, гіперінфляції.
5. Наслідки інфляції. Крива Філіпса.

Література [23–27; 37; 41]

Семінарське заняття 12. Механізми регулювання макроекономічної нестабільності

1. Необхідність і суть державного регулювання економіки.
2. Економічні функції держави. Цілі, об'єкти та суб'єкти державного регулювання.

3. Основні форми і методи державного регулювання економіки.
4. Принципи та механізм державного регулювання зайнятості. Особливості безробіття в Україні.
5. Динаміка інфляційного процесу в Україні. Антиінфляційна державна політика.
6. Основні економічні завдання Уряду України в сучасних умовах.
Література [16; 28; 49; 54]

Семінарське заняття 13. Економічне зростання та його чинники

1. Типи, теорії, фактори економічного зростання.
2. Екстенсивне та інтенсивне економічне зростання.
3. Нагромадження, його ефективність та напрями розвитку.
4. Рівень життя та його показники.
5. Зміна ролі людини на виробництві у сучасному суспільстві.
Література [30, 33, 37; 50]

Семінарське заняття 14. Соціальна політика держави, суть, значення

1. Суть, структура, інститути соціальної політики держави.
2. Етапи формування та реалізації соціальної політики.
3. Основні напрями соціальної політики: підвищення добробуту громадян, створення системи пенсійних виплат, адресна допомога, регулювання демографічних процесів, раціональне природо-користування та охорона довкілля, розвиток культури та мистецтва, охорони здоров'я.
4. Державне регулювання зайнятості.
5. Інфляція доходів населення та антиінфляційні заходи.
Література [16; 17; 28]

Змістовий модуль V. Сучасне світове господарство

Семінарське заняття 15. Формування і закономірності розвитку міжнародної економіки

1. Основні етапи розвитку світового господарства. Структура сучасного світового господарства.
2. Основні форми міжнародних економічних відносин.
3. Інтернаціоналізація господарського життя і економічна інтеграція.
4. ТНК і розвиток міжнародних виробничих зв'язків.

5. Суть і причини вивозу капіталу. Форми вивозу капіталу.
6. Міжнародний кредит.

Література [2; 4; 13; 15; 33; 39; 43]

Семінарське заняття 16. Світова торгівля, міграція капіталу та робочої сили

1. Основні форми міжнародної торгівлі.
2. Міграція капіталу.
3. Міграція робочої сили. Причини, суть, соціально-економічні наслідки.
4. Форми і тенденції розвитку міграції робочої сили.
5. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі.

Література [2; 4; 13; 15; 33; 39; 43]

Семінарське заняття 17. Міжнародні валютні відносини

1. Еволюція світової валютної системи.
2. Сучасний стан світової валютної системи і тенденції її розвитку.
3. Переваги та недоліки різних способів організації світової валютної системи.

Література [24; 37; 39; 40; 43]

Семінарське заняття 18. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство

1. Зовнішньоекономічний механізм України: суть та принципи формування.
2. Основні форми міжнародного співробітництва України.
3. Перспективи України на світовому ринку.

Література [2; 37; 39; 43]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Чому, на вашу думку, необхідно вивчати економічну теорію?
2. Охарактеризуйте цілі та функції економічної теорії як навчальної дисципліни.
3. Доведіть, чому сьогодні широка економічна освіта — одна з найважливіших загальнолюдських цінностей, без яких неможливий подальший прогрес цивілізації.
4. Які економічні умови визначили виникнення й становлення економічної теорії як науки?

5. Визначте основні етапи розвитку економічної думки.
6. Сформулюйте основні завдання, що ставить суспільство перед економічною наукою.
7. Які чотири фази включає в себе суспільне виробництво і якій з них слід надати пріоритетне значення?
8. Розмежування виробничої, соціальної інфраструктури і сфери послуг. Що являє собою невиробнича сфера і чи потрібна вона суспільству?
9. Розкрийте взаємозв'язок факторів виробництва.
10. У чому полягає єдність економічного і соціального прогресу?
11. Як розраховуються продуктивність праці, матеріалом фондодіада, рентабельність виробництва?
12. Охарактеризуйте основні ознаки натуральної форми організації виробництва.
13. Чим зумовлене виникнення товарних відносин?
14. Які визначальні ознаки товарної форми організації виробництва?
15. Що розуміють під економічною відокремленістю виробників?
16. Чому виробники намагаються відокремитись у веденні свого господарства?
17. Який зв'язок між суспільним поділом праці й економічним відокремленням товаровиробників?
18. Чим відрізняється товар і продукт?
19. Які властивості товару?
20. У чому полягає двоїстий характер праці, втіленої у товар?
21. Розкрийте суть теорії вартості (цінності)?
22. У чому полягає сутність теорії граничної корисності?
23. Поясніть сутність теорії альтернативної вартості?
24. Розкрийте сутність і структуру економічної системи.
25. Охарактеризуйте основні типи економічних систем. На яких критеріях засновані класифікації економічних систем?
26. У чому полягають особливості сучасної ринкової економіки у порівнянні з системою вільного (чистого) ринку?
27. Зіставте регулюючі функції держави в командно-адміністративній та ринковій економіці.
28. Охарактеризуйте специфіку основних національних моделей економічних систем. Які з національних моделей економічних систем у сучасних умовах є найбільш ефективними та конкурентоздатними?

29. Кому необхідно розмежовувати типи, види і форми власності?
30. Державна, акціонерна, кооперативна, народна власність у сучасному капіталістичному суспільстві: чи змінюють вони природу капіталістичного суспільства?
31. Розкрийте суть понять роздержавлення і приватизація.
32. Характеристика сучасної ринкової системи господарювання.
33. Які основні функції ринку? Як вони реалізуються?
34. Які позитивні і негативні ознаки функціонування ринку?
35. Які проблеми нездатний розв'язати ринковий механізм? Чи можна говорити, що він має недоліки?
36. Яка роль держави за умов ринкової економіки?
37. Розкажіть про ринок, на якому можна одержати позику, придбати цінні папери.
38. Обґрунтуйте обмеженість ресурсів: фізичну, економічну, правову. Що таке раціональність?
39. Які елементи є економічною основою формування величини попиту?
40. Які чинники (нецінові) впливають на зміну величини попиту?
41. Охарактеризуйте основні види еластичності попиту.
42. Як визначається еластичність попиту і пропозиції? Поясніть.
43. Яка основна відмінність пропозиції та величини пропозиції?
44. Нецінові чинники впливу на пропозицію.
45. Що таке надлишок виробника і споживчий надлишок?
46. Які функції виконує конкуренція?
47. Наведіть ринкову класифікацію видів конкуренції.
48. Розкрийте суть поняття "підприємництво".
49. Хто є суб'єктами бізнесу? Охарактеризуйте і сформулюйте їх інтереси.
50. Розкрийте суть принципів підприємницької діяльності.
51. Які ви знаєте форми підприємницької діяльності? Наведіть приклади в українській економіці?
52. Малий бізнес переваги та перспективи розвитку.
53. Які ви знаєте великі компанії в Україні? Чим вони займаються?
54. Які основні функції виконує підприємництво? Охарактеризуйте.
55. Основний та оборотний капітал підприємства. Коефіцієнт оборотності.
56. Поняття ефективності підприємства. Види ефективності. Показники.

57. Розкрийте суть макроекономічної нестабільності. Поясніть циклічність розвитку ринкової економіки.
58. Охарактеризуйте економічний цикл і його фази.
59. Які соціально-економічні наслідки безробіття?
60. Дайте визначення основним видам інфляції.
61. Розкажіть про наслідки інфляції. Поясніть суть кривої Філіпса.
62. Як працює механізм грошово-кредитного регулювання?
63. З яких складових утворюються фінанси країни?
64. Якої форми набувають фінанси в процесі кругообороту й обороту виробничих фондів?
65. Яка специфіка організації фінансів у підприємствах різних форм власності?
66. Які переваги впровадження в обіг української грошової одиниці?
67. Які основні важелі регулювання грошового обігу?
68. Яка роль Національного банку і комерційних та спеціалізованих банків у сучасній кредитній системі?
69. Яке значення та функції Державного бюджету?
70. Розкрийте суть та призначення бюджетної політики.
71. Які функції виконують податки для економіки країни?
72. Як за допомогою податків та субсидій держава регулює економічну динаміку?
73. Розкажіть про механізми регулювання зайнятості в державі.
74. Що являє собою зовнішньоекономічна політика держави?
75. Які ви знаєте теорії регулювання економіки?
76. Кейнсіанська модель регулювання ринкової економіки.
77. Монетарна модель регулювання ринкової економіки.
78. У чому виявляється економічне зростання держави? За якими критеріями можна його визначити?
79. Що являє собою соціальна політика держави?
80. Яке значення соціальної політики в ринковій економіці?
81. Визначте основні напрями розвитку сучасної світової економічної системи.
82. У чому полягають переваги та недоліки різних способів організації світової валютної системи?
83. Чим викликана необхідність інтеграції економіки України у світове господарство?
84. Які існують передумови для становлення України як процвітаючої держави?

85. Які надбання цивілізації можна ефективно використати нині в Україні?
86. Які шляхи подолання енергетичної кризи в Україні?
87. Назвіть складові механізми зовнішньоекономічної діяльності України.
88. З яких теоретичних положень та практичних заходів слід виходити розробляючи новий механізм зовнішньоекономічної діяльності?
89. Які ви бачите перспективи України в міжнародному поділі праці.
90. Назвіть основні форми міжнародного співробітництва України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Агапова Т. А., Серегина С. Ф. Макроекономіка: Учебник — М.: Дело и сервис, 2000.
2. Белорус О. Г. и др. Глобальные трансформации и стратегии развития / НАН Украины; Ин-т мировой экономики и международные отношения. — 2000. — С. 26 — 36.
3. Беляев О. О., Бебело А. С. Політична економія: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2001.
4. Бендерський Ю. Реалії світогосподарських процесів і місце в них України // Економіка України. — 2000. — № 1.
5. Буряковський В. В. и др. Налоги: Учеб. пособ. — Д.: Пороги, 1998.
6. Бутук А. И. Экономическая теория. — М.: Юрист, 1999.
7. Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Основи економічних знань: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1999.
8. Говорушко Т. Безробіття як індикатор макроекономічної нестабільності // Економіст. — 2000. — № 10. — С. 72–74.
9. Грищенко А. А. Деньги: возникновение, сущность, функции, агрегаты // Экономика Украины. — 1999. — № 2.
10. Дзюбик С. Д., Ривак О. Н Основи економічної теорії. — К.: Основи, 1994.
11. Економічна теорія: Підручник. / За ред. В. Д. Базилевича. — К.: Знання-Прес, 2001.
12. Економічний словник. — К., 2004.
13. Иванов Н. Глобализация и проблемы оптимальной стратегии развития // Мировая экономика и международные отношения. — 2000. — № 2. — С. 26.

14. *Игнатъев М. П., Поручник А. М.* Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство // Основи економічної теорії: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2003.
15. *Иноземцев В.* Глобализация: иллюзии и реальность // Свободная мысль. — 2000. — № 1. — С. 28.
16. *Калина А. В.* Економіка праці: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2004.
17. *Корнієвський О.* Безробіття в Україні: оцінки і прогнози // Національна безпека і оборона. — 2000. — № 2. — С. 27–30;
18. *Корнійчук Л. Я.* Історія економічних вчень: Підручник. — К.: КНЕУ 1999.
19. *Курс экономической теории: Учебник / Под ред. М. Н. Чепурина.* — Киров: АСА, 1999.
20. *Лагутін В. Д.* Гроші та грошовий обіг: Навч. посіб. — К.: Знання; КОО, 1998.
21. *Лановик Б. Д., Матисякевич З. М.* Економічна історія України і світу: Підручник — К.: Вікар, 2001 — 477 с.
22. *Мазаракі А. А., Чаюн Т. Ф.* Міжнародний маркетинг. — К.: КНЕУ, 1999.
23. *Макконнелл К. Р., Брю С. Л.* Экономикс: принципы, проблемы, политика. — М.: Республика, 2001;
24. *Макконнелл К. Р., Брю С. Л.* Экономикс: Учебник. — М.: ИНФРА-М, 2007.
25. *Манків Н. Грегори.* Макроекономіка. — К., 2000.
26. *Малиш Н. А.* Макроекономіка. — К.: МАУП, 2005.
27. *Мельник О. М.* Інфляція в період ринкової трансформації економічної системи України. — К.: КНЕУ, 2001.
28. *Михас І. та ін.* Державне регулювання економіки. — Львів: Укр. технології, 1999.
29. *Нестеренко О. П.* Історія економічних вчень: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2002.
30. *Ніколенко Ю. В.* Основи економічної теорії: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2003.
31. *Ніколенко Ю. В., Євтушевський В. А.* Основні фактори суспільного виробництва та їх взаємодія // Основи економічної теорії: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2003.
32. *Общая экономическая теория / Под ред. А. И. Чубридина.* — СПб.: Питер, 2000.

33. *Пахомов Ю. М. та ін.* Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі. — К.: Україна, 1997. — 237 с.
34. *Податкова* система України: Підручник. — К.: Либідь, 1994.
35. *Політична* економія / За ред. Г. А. Оганяна. — К.: МАУП, 2003.
36. *Семюэльсон П. Е.* Монополистическая конкуренция — революция в теории // Теория фирмы / Под. ред. Гальперина. — СПб.: Экон. шк., 1995.
37. *Семюэльсон П., Нордгауз В.* Макроекономіка. — К., 1997.
38. *Сломан Дж.* Экономикс: Пер. с англ. / Под ред. С. В. Лукина. — СПб.: Питер, 2005;
39. *Сорос Дж.* Криза глобального капіталізму: Пер. з англ. — К., 1999.
40. *Філіпенко А. С., Балакін Р. Т., Будкін В. С.* Міжнародні економічні відношення: система регулювання: Підручник. — К.: Либідь, 1998. — 416 с.
41. *Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р.* Экономика: Пер. с англ. со 2-го изд. — М.: “Дело ЛТД”, 1993.
42. *Черкашина Н. К.* Економічна історія: Навч. посіб. — К., 2002.
43. *Черних І. В., Черних Н. А.* Тенденції розвитку світового господарства // Основи економічної теорії: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2003.
44. *Чухно А.* Деньги. — К.: Україна, 1997. — 520 с.
45. *Хикс Дж. Р.* Годовой обзор экономической теории // Теория фирмы / Под ред. Гальперина. — СПб.: Экон. шк., 1995.
46. *Юданов А. Ю.* Конкуренция: теория и практика. — М.: АКАЛИС, 1996.

Додаткова

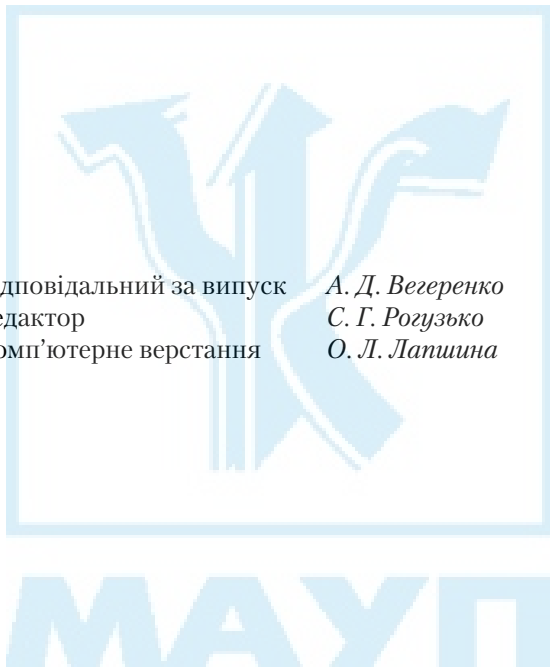
47. *Автономов В. С.* Модель человека в экономической науке. — СПб., 1993.
48. *Бодди Д., Пейтон Р.* Основы менеджмента. — СПб., 1999.
49. *Всемирная* история экономической мысли: В 6 т. — М.: Мысль, 1987.
50. *Гелбрейт Дж. К.* Экономические истории и цели общества. — М.: Мысль, 1979.
51. *Кейнс Дж. М.* Общая теория занятости, процента и денег: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1978.
52. *Кларк Дж. Б.* Распределение богатства. — М., 1992.
53. *Макконнелл К. Р., Брю С. Л.* Экономикс: принципы, проблемы, политика. — К.: Хагар-Демос, 1993. — Гл. 18, 19;

54. *Маркс К.* Капитал. Т. 1–3 // К. Маркс, Ф. Энгельс, соч. — 2-е изд. — М., 1960. — Т. 23–25. — Ч. 1, 2.
55. *Маршал А.* Принципы экономической науки: В 3 т.: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1993.
56. *Маслоу А.* Мотивація і особистість.
57. *Нобелевские* лауреаты по экономике. — М., 1007.
58. *Статистичний* щорічник “Україна в цифрах. 2007 рік”.
59. *www.* booksites. net/sloman.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Економічна теорія”	4
Зміст дисципліни “Економічна теорія”	6
Плани семінарських занять.....	13
Питання для самоконтролю	18
Список літератури	22

Зам. № ВКЦ-3249-1

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП